

Allò que no s'ha dit

«Els indults no són reivindicats ni pels qui els van concedir ni pels que els van aconseguir, encara que això suposi dèficits a l'hora de defensar les seves respectives estratègies»

"T'acostumes molt ràpid a ser lliure, però no a ser pres". La frase és de l'exconseller Josep Rull a Catalunya Ràdio ara que fa un any que els líders del procés van ser indultats. Convé recordar que també a la política és necessària la dimensió humana, sovint desterrada i soterrada entre legítimes discrepàncies sobre les quals es construeixen fangars difícilment justificables, quan no directament reprovables. Han passat 365 dies en què hi ha coses que no s'han verbalitzat. Ni per part de la Moncloa ni per part de la Generalitat. I, de vegades, són aquests sorollosos silencis carregats de significat i de pors els que impedeixen dimensionar fins a quin punt hi ha episodis que són crucials per aproximar-nos a la realitat política, la que, tot i ser sempre calidoscòpica i interpretable, transcorre amb menys èpica entre els titulars prefabricats per la pugna de relats.

La concessió dels indults portava implícit el reconeixement a una condemna injusta i desproporcionada derivada de la incapacitat política per afrontar un conflicte territorial. Unes penes en base a uns delictes que, lluny de quedar-se només en el terreny personal dels afectats, significatius juristes van advertir que suposaven una resignificació de drets col·lectius com el de manifestació i llibertat ideològica o d'expressió. Van errar aquells que van pronosticar que aquesta mesura de gràcia seria un daltabaix per al govern de Pedro Sánchez. Les estocades electorals a Madrid, Castellà i Lleó o Andalusia res han tingut a veure amb uns indults que l'extrema dreta malda ara per tombar, tot veient amb esperança l'insòlit canvi de criteri del Tribunal Suprem.

És evident, per altra banda, el canvi radical de vida que va suposar per als líders del procés recuperar la llibertat encara que fos amb uns indults parcials que no els eximeix d'inhabilitacions. El fet que siguin reversibles suposa, a més, una espasa de Dàmocles en un context en què el conflicte continua enquistat. Temorós de ser acusat de rebaixar l'objectiu de l'amnistia, l'independentisme ha esquivat reivindicar que la concessió dels indults van ser fruit de dos governs que, sense compartir diagnosi i, sobretot, sense cap aproximació sobre com resoldre la crisi, van apostar per explorar el diàleg. S'argumentarà, amb raó, que la taula no ha arribat enlloc i que ha estat supeditada a l'agenda electoral i les discrepàncies partidistes. Però els indults es van produir amb la paradoxa que no són reivindicats ni pels qui els van concedir ni pels que els van aconseguir, encara que això suposi dèficits a l'hora de defensar les seves respectives estratègies davant dels seus detractors.

Un any després, es constata que aquella només era una casella de sortida i no d'arribada per a un diàleg que, si bé va trigar una dècada en arribar, no era realista esperar que donés fruits en qüestió de mesos. Menys encara quan del que es tracta és d'un joc de cessions que s'ha de produir sobre una situació perversa perquè la judicialització desvirtua el marc de la negociació i desequilibra les dues parts; i perquè els dos interlocutors saben que aproximar-se és augmentar la pressió -interna i externa- sobre les seves files. Si a tota aquesta tensió se li suma un escàndol d'espionatge amb interrogants que no es resolen i l'incompliment d'acords pressupostaris i d'inversions que han servit per sostenir el govern de coalició, però no per avançar en l'"agenda del retrobament" esbossada per Sánchez, la bola de neu creix amb el risc d'emportar-s'ho tot per davant.

La falta de mà esquerra a l'hora de gestionar els conflictes candents, siguin polítics o econòmics, i estretament lligats a complexos i pors, només acaba portant ganxos de dretes. I això té un impacte sobre tots els interlocutors d'aquesta taula minoritzada i menystinguda. Andalusia, com ho van ser també Castella i Lleó i Madrid, són seriosos avisos de la fragilitat de l'alternativa amb segell plurinacional i agenda progressista. Aquells que atribueixen aquesta feblesa a,

precisament, les relacions establertes entre el govern espanyol i formacions com ERC i Bildu, obliden que sense aquesta equació ni Sánchez seria avui president ni s'haguessin produït els indults. Allò que no s'ha dit és important, sobretot perquè, si no es verbalitza, hi ha solucions que mai podran trobar comprensió per fer-se realitat.